

Bemærkninger til forslaget

Beslutningsforslaget er en stort set uændret gennemførelse af beslutningsforslag nr. B 102 fra folketingsåret 2006-07. Se Folketingstidende 2006-07, tillæg A, side 6052 og 6057, og forhandlingerne side 6660. I forhold til beslutningsforslag nr. B 102 er forslagene om undersøgelser af retssikkerheden i forbindelse med inddrivelse af gæld i sociale sager og eventuelle lovkrav om uafhængige borgerrådgivere i alle kommuner udgået.

Formålet er at få klarhed over, hvilke retssikkerhedsproblemer der findes inden for det sociale område, og komme med forslag, der øger retssikkerheden.

Ved det sociale område forstås i dette forslag sager vedrørende kontanthjælp, boligstøtte, friplads i daginstitution, pension, sygedagpenge, førtidspension, fleksjob, fleksydelse, ledighedsydelse, skånejob, hjemmehjælp, handicaphjælp og øvrige sociale ydelser som f.eks. tandlægehjælp.

Kommissionen får frie hænder til at argumentere for, at der bør medtages områder, der ikke er nævnt i opremsningen. Der findes særregler på børn og ungeområdet i forbindelse med tvangsfjernelser, som undtages i denne sammenhæng.

Det var en del af regeringens første regeringsgrundlag, at der skulle nedsættes en retssikkerhedskommission, hvilket også skete. Og det er der blevet en lov ud af. Men kommissionen havde kun til opgave at se på retssikkerheden for virksomheder. Derfor mangler der stadig en kommission, der ser på den haltende retssikkerhed på det sociale område.

Der bliver nogle gang sagt som provokation, at det stort set er umuligt at finde en social sag, hvor der ikke er sket mindst én lovovertrædelse, f.eks. manglende høring eller klagevejledning, overtrædelse af tidsfrister eller beslutninger truffet uden hjemmel. Men desværre viser en række undersøgelser, at der sker rigtig mange overtrædelser. Og for borgeren kan det være meget svært at forstå, at det som oftest overhovedet ikke tillægges betydning, når myndigheder begår lovovertrædelser, mens det kan have store konsekvenser, hvis borgeren ikke overholder eksempelvis en tidsfrist.

I det følgende oplistes eksempler på problemfelter en social retssikkerhedskommission kan arbejde med.

1. Bevisbyrden.

Ved straffesager er systemet indrettet således, at det offentlige skal bevise, at der er begået en strafbar handling, og den sigtede borger får forsvarerbistand. Man forsøger i det hele taget at arbejde ud fra et princip om »equality of arms«, altså at anklagemyndighed og forsvar skal have lige vilkår. Men ved sociale sager, som kan have enorm betydning for den enkelte borger og f.eks. handle om hele deres forsørgelsesgrundlag i mange år eller om personlig hjælp, så de ikke skal ende som en social grøntsag, er der intet princip om at arbejde ud fra et hensyn om lige vilkår. Tværtimod er det borgeren, der har bevisbyrden, både over for sagsbehandleren, i klagesystemet og ved domstolene, for, at hele det mægtige offentlige system har begået en fejl. Og borgeren skal i vidt omfang selv skaffe sig juridisk bistand og selv betale for det.

Kommissionen skal redegøre for fordele og ulemper ved omvendt bevisbyrde både i klagesystemet og ved domstolene i sociale sager, »omvendt« forstået på den måde, at systemet skal bevise, at det har ret, frem for at borgeren skal bevise, at der er begået en fejl, altså i overensstemmelse med reglerne inden for strafferechtsplejen.

2. Uagtsomt socialbedrageri

I 2003 blev der indsat en ny § 12 b i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, der indførte straf for uagtsomt socialbedrageri. Forsætligt socialbedrageri, det vil sige, når borgeren bevidst vildleder myndighederne, har altid været strafbart efter den almindelige bedrageribestemmelse i straffeloven. Men med lovændringen på det sociale område kan borgeren straffes med bøde, hvis borgeren burde have vidst, at denne skulle afgive nogle oplysninger til myndighederne, men ikke har gjort det.

Det har i mange år været diskuteret, om man burde indføre en generel bestemmelse om uagtsomt bedrageri i straffeloven. Men det er gentagne gange blevet